

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

(i) Νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Δήμων Νόμος του 2020»

(ii) Νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Κοινοτήτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2020»

1. Το Υπουργικό Συμβούλιο με την απόφαση του αρ. 79.124 ημερομηνίας 14/7/2015 ενέκρινε τα νομοσχέδια: (α) ο περί Επαρχιακών Συμπλεγμάτων Νόμος του 2015 (β) ο περί Κοινοτήτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2015 και (γ) ο περί Δήμων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2015 και εξουσιοδότησε τον Υπουργό Εσωτερικών να τα καταθέσει στη Βουλή των Αντιπροσώπων.
2. Ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Εσωτερικών, απέστειλε τα ως άνω αναφερόμενα νομοσχέδια στη Βουλή των Αντιπροσώπων με την επιστολή του ημερομηνίας 16/7/2015. Σημειώνεται ότι εκτενής συζήτηση ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών έγινε μόνο για το νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Επαρχιακών Συμπλεγμάτων Νόμος του 2015» η οποία και ολοκληρώθηκε εντός του 2019. Το εν λόγω νομοσχέδιο κατά τη συζήτηση ενώπιον της Κ.Ε. Εσωτερικών, μετονομάστηκε σε «περί Επαρχιακών Οργανισμών Αυτοδιοίκησης Νόμο του 2019» και προνοεί για την ίδρυση και λειτουργία ενός Επαρχιακού Οργανισμού ανά Επαρχία, ο οποίος θα αναλάβει τις αρμοδιότητες της υδατοπρομήθειας, των αποχετευτικών και της διαχείρισης στερεών αποβλήτων, σε Επαρχιακό επίπεδο. Για τα λοιπά νομοσχέδια, αναφέρονται τα ακόλουθα:

Νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Δήμων Νόμος του 2020»

- (i) Το Υπουργείο Εσωτερικών, στα πλαίσια της συνεχούς διαβούλευσης με την Ένωση Δήμων Κύπρου (ΕΔΚ), σύστησε ομάδα τεχνοκρατών και παράλληλα ανέθεσε σε εξωτερικό εμπειρογνώμονα τη διενέργεια μελέτης η οποία ανέλυσε τα πληθυσμιακά, γεωγραφικά και οικονομικά κριτήρια και δείκτες και πρότεινε διάφορα σενάρια συνενώσεων.
- (ii) Η μελέτη ανέδειξε ότι υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός δήμων με περιορισμένη οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια, ως επίσης ότι η βιωσιμότητα των περισσότερων δήμων στηρίζεται αποκλειστικά στην κρατική χορηγία. Με βάση τα αποτελέσματα της μελέτης,

πραγματοποιήθηκε σειρά κατ' ιδίαν συναντήσεων του Υπουργού Εσωτερικών με την εκτελεστική επιτροπή της ΕΔΚ. Το Υπουργείο, υιοθετώντας ταυτόχρονα και τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Χάρτας Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Συμβουλίου της Ευρώπης, προέβηκε σε σημαντικές διαφοροποιήσεις της υφιστάμενης νομοθεσίας, υιοθετώντας αρκετές από τις εισηγήσεις της ΕΔΚ, έτσι ώστε οι δήμοι να καταστούν οικονομικά αυτόνομοι, διοικητικά αυτοτελείς, αλλά και βιώσιμοι. Συνεπώς, ετοιμάστηκε ένα νέο κείμενο του περί Δήμων Νόμου, με σκοπό το συνολικό εκσυγχρονισμό του, το οποίο αφού τέθηκε ενώπιον της Γενικής Συνέλευσης της ΕΔΚ, εξασφάλισε την ομόφωνη στήριξή της.

- (iii) Όπως προαναφέρθηκε, στο νομοσχέδιο εισάγεται η έννοια της διοικητικής αυτοτέλειας π.χ. με τον τερματισμό της παρέμβασης του κράτους στη διαδικασία έγκρισης της δομής των θέσεων στους δήμους, της οικονομικής αυτοτέλειας με την κατάργηση της κρατικής χορηγίας και την αντικατάστασή της με τη μεταφορά των εσόδων από τα τέλη κυκλοφορίας των ιδιωτικής και δημόσιας χρήσης οχημάτων, τη μείωση στο ελάχιστο της παρέμβασης του κράτους στη διαδικασία έγκρισης του προϋπολογισμού των δήμων, την ενίσχυση της διαφάνειας περιλαμβάνοντας μηχανισμούς ελέγχου και λογοδοσίας, ως επίσης επιτρέπει μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων. Παράλληλα οι δήμοι καθίστανται σταδιακά πολεοδομικές αρχές, μεταφέρονται σε αυτούς τα θέματα διαχείρισης παραλιών, καθώς επίσης οι αρμοδιότητες των σχολικών εφοριών σε βάθος 5ετίας από την ημερομηνία σύστασης των νέων δήμων.
- (iv) Εισάγεται επίσης νέο μοντέλο διακυβέρνησης των δήμων από τον δήμαρχο ο οποίος θα εκλέγεται σε ενιαία εκλογή και θα είναι ο επικεφαλής των υπηρεσιών του δήμου, τον αντιδήμαρχο που θα εκλέγεται από τους εκλογείς του δημοτικού διαμερίσματος και τους συμβούλους οι οποίοι θα εκλέγονται σε κάθε δημοτικό διαμέρισμα.
- (v) Στον νόμο έχει επιπλέον περιληφθεί πρόνοια ώστε η πρώτη εκλογή για την ανάδειξη δημοτικών συμβουλίων με τον νέο νόμο να γίνει το 2024, ταυτόχρονα με τη διεξαγωγή των επόμενων εκλογών για ανάδειξη μελών του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου. Μέσω αυτής της ρύθμισης, δίνεται στα υφιστάμενα δημοτικά συμβούλια ο αναγκαίος χρόνος μετά την ψήφιση του νομοσχεδίου για να προχωρήσουν με τις διαδικασίες που απαιτούνται, για την προετοιμασία εφαρμογής της μεταρρύθμισης στην τοπική αυτοδιοίκηση. Κατά το μεταβατικό στάδιο προβλέπεται επίσης η σύσταση και λειτουργία συμβουλίων διαχείρισης κοινών υποθέσεων, τα οποία θα συντείνουν στην ομαλή μετάβαση στο νέο

πλαίσιο λειτουργίας. Με την εν λόγω ρύθμιση, επιτυγχάνεται επίσης διαχρονική μείωση του κόστους διεξαγωγής εκλογικών διαδικασιών στη Δημοκρατία, εφόσον πρόθεση είναι πλέον οι δημοτικές και κοινοτικές εκλογές να διεξάγονται ταυτόχρονα με τις εκλογές για ανάδειξη των μελών του Ευρωκοινοβουλίου.

- (vi) Όσον αφορά στις συνενώσεις δήμων και κοινοτήτων προκειμένου να σχηματιστούν οι νέοι δήμοι που αναφέρονται στο άρθρο 3 του νομοσχεδίου και οι οποίοι είχαν ανακοινωθεί κατά τη δημοσιογραφική διάσκεψη του πρώην Υπουργού Εσωτερικών κ. Κ. Πετρίδη στις 2/12/2019, σημειώνεται ότι αν και οι εν λόγω συνενώσεις δεν είναι αυτοσκοπός, είναι ωστόσο αναγκαία προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων της, εφόσον έτσι δημιουργούνται ισχυροί, βιώσιμοι και οικονομικά αυτοτελείς δήμοι.
- (vii) Ειδικότερα όσον αφορά στη Λάρνακα, θα μπορούσε να υιοθετηθεί και εναλλακτικό σενάριο, όπως είχε αναφέρει και ο τέως Υπουργός Εσωτερικών στη δημοσιογραφική διάσκεψη στις 2/12/2019, με την υιοθέτηση του πρώτου σεναρίου της σχετικής μελέτης. Δηλαδή όπως ο Δήμος Αραδίπου συνενωθεί με τις κοινότητες Κελλιών, Τρούλων, και Ορόκλινης, ενώ ο Δήμος Λάρνακας συνενωθεί με τους δήμους Λιβαδιών και Δρομολαξιάς – Μενεού. Οι άλλοι δύο νέοι δήμοι Λευκάρων και Αθηνού, παραμένουν ως έχουν και στα δύο σενάρια.
- (viii) Επιπλέον, όσον αφορά στην Αμμόχωστο, θα μπορούσε επίσης να υιοθετηθεί το εναλλακτικό σενάριο της μελέτης, με τη συνένωση των Δήμων Αγίας Νάπας και Σωτήρας, με την κοινότητα Λιοπετρίου. Σε τέτοια περίπτωση, ο δεύτερος δήμος της επαρχίας θα αποτελείται από τους δήμους Παραλιμνίου και Δερύνειας και ο τρίτος, αγροτικός δήμος, από τις κοινότητες Αυγόρου, Φρενάρους, Άχνας και Αχερίτου. Σε τέτοια περίπτωση, ο συνολικός αριθμός των δήμων της ελεύθερης Αμμοχώστου, θα ανέλθει στους τρεις.

I. Νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Κοινοτήτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2020»

- (i) Κατόπιν της κατάθεσης του τροποποιητικού νομοσχεδίου το 2015, υπήρξαν ορισμένες εισηγήσεις/παρατηρήσεις από την Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου (ΕΚΚ) η οποία ανάμεσα σε άλλα πρότεινε την διεξαγωγή μελέτης για τη δημιουργία τοπικών συμπλεγμάτων στις κοινότητες, στην οποία θα καταγράφονταν και οι οικονομικές παράμετροι. Το Υπουργείο Εσωτερικών συμφώνησε και

χρηματοδότησε τη διεξαγωγή της μελέτης, η οποία ανατέθηκε από την ΕΚΚ στον οίκο PwC. Η εν λόγω μελέτη, ολοκληρώθηκε και παραδόθηκε τον Απρίλιο του 2018. Μέσα από τη μελέτη, αναδείχθηκαν, εκτός από τα προτεινόμενα συμπλέγματα ανά επαρχία, οι υπηρεσίες τις οποίες θα μπορούσαν να παρέχουν τα συμπλέγματα, καθώς επίσης προτάθηκαν και ενδεικτικά οργανογράμματα προσωπικού.

- (ii) Το Υπουργείο Εσωτερικών, υιοθετώντας τις εισηγήσεις της μελέτης αλλά και της ΕΚΚ προέβη σε αναδιαμόρφωση του περί Κοινοτήτων (Τροποποιητικού) Νόμου που είχε κατατεθεί ως νομοσχέδιο το 2015, εντάσσοντας διατάξεις για τη σύσταση και λειτουργία 32 Τοπικών Συμπλεγμάτων Παροχής Υπηρεσιών.
- (iii) Στο εν λόγω νομοσχέδιο, εντάσσεται επίσης διάταξη όπως ο προϋπολογισμός εσόδων κάθε κοινότητας, επιδοτείται ετησίως με χορηγία της Δημοκρατίας, προτεινόμενης από το Υπουργικό Συμβούλιο και εγκρινόμενης από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Στα πλαίσια αυτά και προς οικονομική ενίσχυση των κοινοτήτων αλλά και τον τοπικών συμπλεγμάτων παροχής υπηρεσιών τα οποία θα συσταθούν, το Υπουργείο Εσωτερικών προτίθεται να υποβάλει πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο σε εύθετο χρόνο, έτσι ώστε η ετήσια κρατική χορηγία που παραχωρείται στις κοινότητες να αυξηθεί κατ' αντίστοιχο τρόπο με την αύξηση που θα παρατηρηθεί στα έσοδα των δήμων από την μεταφορά των τελών αδειών κυκλοφορίας - κατ' αναλογία όμως του πληθυσμού που θα παραμείνει στις κοινότητες - λαμβανομένων υπόψη των συνενώσεων που θα προκύψουν από το νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Δήμων Νόμος του 2020.»

3. Σημειώνεται ότι το θέμα των δια νόμου συνενώσεων δήμων/κοινοτήτων, χωρίς τη διεξαγωγή δημοψηφισμάτων, τέθηκε ως ερώτημα προς την αρμόδια Διεύθυνση του Συμβουλίου της Ευρώπης και ειδικότερα κατά πόσον η ενέργεια αυτή, είναι συμβατή με το άρθρο 5 της Χάρτας Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Συμβουλίου της Ευρώπης. Σύμφωνα με απαντητική επιστολή ημερομηνίας 7.2.2020, διαφαίνεται ότι οι ενέργειες στις οποίες προέβηκε το Υπουργείο Εσωτερικών, συνάδουν πλήρως με τα όσα διαλαμβάνονται στην Χάρτα Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Αντίγραφο της εν λόγω επιστολής επισυνάπτεται ως Παράρτημα 1.

4. Σε σχέση δε με τα εργασιακά θέματα και την κατοχύρωση των ωφελημάτων των υπαλλήλων που θα μεταφερθούν στους νέους δήμους, το Υπουργείο Εσωτερικών σύνταξε σχετική Συμφωνία σε συνεργασία με την ΕΔΚ και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ΟΗΟ-ΣΕΚ και ΣΗΔΗΚΕΚ-

ΠΕΟ, το οποίο υπογράφηκε στις 3.3.2020, αντίγραφο του οποίου επισυνάπτεται ως Παράρτημα 2.

5. Τα νομοσχέδια με τίτλο «Ο περί Δήμων Νόμος του 2020» και «Ο περί Κοινοτήτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2020» έτυχαν νομοτεχνικού ελέγχου από τη νομική υπηρεσία της δημοκρατίας και επισυνάπτονται ως Παραρτήματα 3 και 4, αντίστοιχα. Αντίγραφο της Αιτιολογικής Έκθεσης υπογραμμένης από το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και του Ερωτηματολόγιου Ανάλυσης Αντικτύπου, επισυνάπτονται, ως Παραρτήματα 5-8, αντίστοιχα.

6. Το Υπουργικό Συμβούλιο κατά τη συνεδρία του στις 10.3.2020:

(α) ενέκρινε:

- (i) το νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Δήμων Νόμος του 2020»
- (ii) το νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Κοινοτήτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2020»

β) και εξουσιοδότησε τον Υπουργό Εσωτερικών:

- (i) να καταθέσει τα πιο πάνω νομοσχέδια στη Βουλή των Αντιπροσώπων, για ψήφισή τους σε νόμο,
- (ii) να αποσύρει τα νομοσχέδια με τίτλο «Ο περί Δήμων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2015» και «Ο περί Κοινοτήτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2015 από τη Βουλή των Αντιπροσώπων», τα οποία εγκρίθηκαν με την Απόφαση του με αρ.79.124 και ημερομηνία 14.7.2015 και κατατέθηκαν στη Βουλή των Αντιπροσώπων.
- (iii) να προβεί σε οποιεσδήποτε τροποποιήσεις κρίνει σκόπιμες, κατά το στάδιο επεξεργασίας του νομικού κειμένου από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, πριν την ψήφισή τους, άνευ επαναφοράς τους στο Συμβούλιο.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

12 Μαρτίου 2020

ΑΟ-334